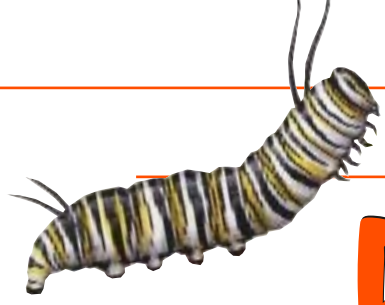

DOĞADA BU AY

Kurtları Tanıyalım

Kışın gelmesi ve karın yağmasıyla birlikte haberlere en çok konu olan hayvanlardan biri kurtlar. Zaman zaman köylere indiklerine ya da koyun sürülerine saldırdıklarına ilişkin haberler izliyoruz. Belki biraz da ürküyoruz. Aslında onların davranışlarını anladığımızda, köpeklerden pek de farklı olmadıklarını görüyoruz. Ancak yine de kırsal bölgelerde dikkatli olmakta yarar var.

Dünyada üç farklı kurt türü var. Türkiye’de, Latince adı “*Canis lupus*” olan kurt türü bulunur. Kurtlar, genellikle sürüler halinde yaşarlar. Her sürüde bir dişi ve bir erkek lider bulunur. Bunlara “alfa” adı verilir. Bu çift, çoğunlukla sürünün en yaşlı, en büyük, en güçlü ve en akıllı çiftidir. Herhangi bir kurt alfa olabilir, ama bunu yapabilmesi için başka bir sürü tarafından kullanılmayan bir bölge ve çiftleşecek bir birey bulması gerekir. Bazı durumlardaysa eğer bir sürüde alfa yoksa onun yerini alabilir.

Her sürüde bulunan birey sayısı bölgeden bölgeye değişir. Türkiye’de 3 - 5 arası bireyden oluşan

sürüler var. Sürü, beslenme ve dinlenme amacıyla kullandığı kendi özel bölgesine başka sürüleri yaklaştırmaz. Kurtlar, geyik, koyun, keçi gibi büyük memeli hayvanlarla beslenirler. Besinin az olduğu durumlardaysa tavşan gibi daha küçük memelileri de yerler. Ender olarak kuşları ve küçük kemirgenleri de yerler.

Kurtlar, genellikle şubat-mart ayları arasında çoğalırlar. Gebelik süresi, yaklaşık 63 gün sürer. Dört-altı arasında yavru doğururlar. Yavruların gözleri, doğduklarında kapalıdır, ancak çok hızlı büyürler. Doğduklarından 10 - 14 gün sonra gözleri açılır.

İki hafta içinde paytak paytak yürümeye başlarlar. Birinci ayda da sürüye katılırlar. Üçüncü haftaya kadar anne sütüyle beslenirler ve birinci ayın sonunda et yemeye başlarlar. Sürüyle birlikte avlanmaya başlamadan önce yavrular ve gençler bir arada bulunurlar. Yavrularla sürüdeki tüm kurtlar ilgilenir. Anne kurt, yavrularla birlikte yuvadayken sürüdeki diğer kurtlar anneye ve yavrulara besin getirir. Bu sayede yavrular tek başlarına kalmazlar. Kurt yavruları da tüm diğer hayvanların yavruları gibi oyun oynamayı çok severler. Birbirlerinin üzerine atlayarak, birbirlerine diş geçirmeye çalışarak bir yandan oyun oynarlar, bir yandan da avlanma yöntemlerini geliştirmiş olurlar. Kemik ve tüy gibi nesneleri de oyuncak olarak kullanırlar. Oyuncaklarını defalarca havaya atıp yakalamaya çalışırlar.

Kurtlar Nasıl Konuşur?

Köpek besleyenleriniz bilir; onlar size “merhaba” demek için genellikle üzerinize atlar, bir yabancı gördükleri zamansa havlarlar. Köpeklerin bu davranışına dikkat ettiyseniz, kurtların nasıl iletişim kurduklarına ilişkin de bir şeyler biliyorsunuz demektir. Çünkü köpeklerin birçok davranışı, ataları olan kurtlarınkine benzer. Kurtlar, iletişim kurmak için, bedenlerinin duruşu, hareketleri, yüz ifadelerini kullanırlar. Ayrıca özel kokular salgılayarak, uluyarak, inleyerek ve hırlayarak da iletişim kurarlar. Kurtlar, beden dillerini, özellikle sürü içerisinde belirlenmiş kuralların uygulanması için kullanırlar. Kurt sürüleri, yaşayabilmeleri ve soylarını sürdürebilmeleri için düzenli olmak zorundadırlar. Sürüdeki diğer kurtlar alfa çifti izlerler. Alfa erkek ve alfa dişi, baskın olduklarını göstermek için kuyruklarını dik tutar ve daha büyük görünmek için de dik dururlar. Sürüde daha az baskın olan bireylerse kuyruklarını aşağıda tutarak ve bedenlerini alçaltarak sadık olduklarını belli eden davranışlar gösterirler.

Kızgın oldukları zaman kulaklarını dikleştirerek dişlerini gösterirler. Çevrede huzursuz edici bir şey olduğunu düşündükleri ve kuşkulandıkları zamansa kulaklarını geriye doğru tutar ve gözlerini kısarlar. Oyun oynamak istedikleri zamansa dans eder gibi hareket eder ve başlarını eğler.

Kurtların koku alma duyuları, insanlara göre 100 kat daha iyidir. Kurtlar, bölgelerini dışkıları aracılığıyla belli ederler. Sürüden olmayan bir kurt, bu kokuyu aldığı zaman bulunduğu bölgenin başka bir sürüye ait olduğunu anlar. Daha önce avladıkları ve sonradan yemek üzere gömdükleri besinlerini kolaylıkla bulabilmek için, besinlerini gömdükleri yere dışkılarını bırakırlar. Bu sayede sürüden biri gelip bu kokuyu aldığı zaman besini bulmak için boşuna toprağı eşemez. Koku bırakmak için yalnızca dışkılarından yararlanmazlar; ayrıca ayakları, kuyrukları, gözleri ve derilerinde bulunan kimi bezler aracılığıyla “feromon” adı verilen kimyasal maddeler salgırlar. Bu kimyasal maddeler aracılığıyla birbirleriyle iletişim de kurarlar.

Kurt ulumasını herkes bilir. Üstelik bu ses, çok uzaktan bile duyulabilir. Ancak insanlar kurtların yalnızca dolunay zamanı uluduklarını zannederler. Oysa onlar her zaman uluyabilirler. Bunu, sürüyü bir arada tutmak ve başka sürüleri bölgelerinden uzaklaştırmak için yaparlar. Hırlamaları, uyarı anlamına gelir. Genellikle sürüden olmayan bir kurt ya da tehdit olabilecek başka bir hayvan yaklaştığında hırlar. Sürü içinde de baskın olduğunu göstermek için hırlar. İniltiyse bir dişinin yavrusunu beslemeye hazırlandığı anlamına gelir. Ayrıca grup içinde iki kurt alfa olmak için dövüştüklerinde yenik düşen, vazgeçtiğini inleyerek belli eder. Havlama da uyarı anlamına gelir. Dişi kurtlar, yavrularına yönelik bir tehdit olduğu zaman havlarlar. Sürü tehlikeye de kurtlar havlamaya başlar ve kendilerine yaklaşanları bu şekilde uyarırlar.

Burcu Meltem Arık
burcu.arik@dogadernegi.org

Kaynak:
www.wolf.org

Sevgili Arkadaşlar, doğayla ilgili sorularınızı ve yaptığınız çalışmaları bize yollayabilirsiniz. Gönderdiklerinizin bazılarını zaman zaman köşemizde yer vereceğiz. Mektuplarınızı ve e-postalarınızı bekliyoruz. Adres: TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi Doğaya Bu Ay Köşesi/Atatürk Bulvarı/No:221/Kavaklıdere/06100/Ankara/e-posta:cocuk@tubitak.gov.tr